

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Gurre Sø
Natura 2000-område nr. 131
Habitatområde H115

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Lokalitet for stor kærguldsmed i Uglesø Mose i Danstrup Hegn

ISBN: 978-87-7564-834-4

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	11
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	11
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	12
1.4.7 Arter	12
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	13
1.5 Eksisterende miljøproblemer	13
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	14
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	14
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	15
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	20
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	21
1.10 Overvågning	23

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-området Gurre Sø består af Habitatområde nr. H115 Gurre Sø. Natura 2000-området er placeret mindre end 15 km fra den danske grænse.

Natura 2000-område er udpeget for at beskytte bl.a. søtyperne lobeliesø og kransnålalgesø, mosetyperne rigkær og hængesæk samt en række skovnaturtyper og mosarten grøn buxbaumia.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består i forhold til områdets terrestriske naturtyper bl.a. af indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, samt af tiltag mht. sikring af drift og hensigtsmæssig hydrologi af områdets våde skov- og lysåbne naturtyper. Indsatsprogrammet rummer også indsatser om urørt skov, der bl.a. medvirker til en øget mængde dødt ved til gavn for bl.a. grøn buxbaumia.

Det vurderes, at områdets udpegningsgrundlag ikke indeholder arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser, eller som på anden måde er biologisk forbundet med bestande i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen vurderes derfor udelukkende at bestå af tiltag, som kan påvirke lokalt.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og udvidelse af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem

eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser, udtagning af kulstofholdige lavbundslande og aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Mere sammenhæng i naturen kan bl.a. realiseres vha. tilskudsordninger til sikring af pleje samt omlægning af lavbundsarealer til naturarealer. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at

- Områdets naturtyper udgør et sammenhængende naturområde af næringsfattige naturtyper omkring Gurre Sø især præget af de særlige forekomster af bøg på mor (9110) og stilkekrat (9190) med indslag af skovbevokset tørvemose* (91D0) og hængesæk (7140).
- Områdets sønaturtyper og naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus som hængesæk (7140), nedbrudt højmoser (7120), rigkær (7230) og skovbevokset tørvemose* (91D0) sikres, og forekomsterne øges og søges sammenkædet, hvor det er muligt. Ved interessekonflikt prioriteres hængesæk (7140) og nedbrudt højmoser (7120) over skovbevokset tørvemose* (91D0).
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens

målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N131 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller

nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Inden for området er der i alt kortlagt godt 11 ha lysåbne naturtyper. Naturtilstanden for hængesæk (7140) er stort set ligeligt fordelt i andel mellem god og moderat. Til gengæld har nedbrudt højmose (7120) en ringe naturtilstand og Riggær (7230) har en god naturtilstand.

I området er der primært kortlagt bøg på mor (9110) og herefter bøg på muld (9130) med hhv. 494 ha og 161 ha.

Området rummer væsentlige forekomster af naturtyperne bøg på mor (9110), idet den udgør mere end 5 % af de pågældende kortlagte naturtype i den kontinentale biogeografiske region i Danmark. For skovtypen bøg på mor (9110) og ege-blandskov (9160) har ca. halvdelen af det samlede areal flere end 6 store træer /ha, mens forekomsten af store træer for stilkeke-krat (9190) og elle- og askeskov (91E0) hovedsagelig er <1 træ/ha. Hovedparten af arealerne for alle skovnaturtyper har 5 stk. eller mindre stående dødt ved/ha. Bort set fra skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0) har alle skovnaturtyperne hovedvægt af arealer med mindre end 1 træ stående dødt ved/ha. Arealet med mere end 5 træer liggende dødt ved/ha udgør 50 % eller mere for skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0). For øvrige naturtyper er der mindre end 5 træer liggende dødt ved/ha. For bøg på mor (9110) har over 60 % arealet mindre end <1 træ liggende dødt ved/ha.

Arealer med bøg på mor (9110) og bøg på muld (9130) har jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand tydelige spor efter skovdrift, og der mangler generelt dødt ved i de to skovhabitatyper og store træer for bøg på muld (9130). Dette er også tilfældet i dette område.

Hovedparten af de fem småsøer i området er kortlagt med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150), hvor hhv. tre er i god tilstand og en i moderat tilstand. En sø er kortlagt som brunvandede søer (3160), der er i høj tilstand.

I området er der desuden kortlagt 1 sø, Gurre Sø, over 5 ha. Søen er naturtypebestemt som næringsrig sø (3150). Gurre Sø er en stor sø på ca. 195 ha og har engang været en meget ren såkaldt lobeliesø. Den er i dag mere næringsrig, men dog med bevoksninger af kransnålalger. Miljømålet for Gurre Sø er en god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en ringe miljøtilstand på grund af indholdet af fytoplankton.

Grøn buxbaumia findes et par steder i området, hvor én lokalitet har en relativt stor og stabil forekomst. På nuværende tidspunkt er der ikke forhold, der truer voksestedet og dens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 er status for udviklingen af grøn buxbaumia ukendt trods flere nyfundne lokaliteter af arten især på Sjælland.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på nedbrudt højmoser og hængesæk, da der er behov for en fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift generelt. Naturtilstanden vil potentielt set heller ikke blive forbedret på nedbrudt højmoser og hængesæk, hvor u hensigtsmæssig hydrologi også er et problem. Manglende pleje og fastholdelse af naturtypernes gode tilstand medfører en risiko for at der ikke sikres levesteder for områdets mange arter, herunder fredede og rødlistede arter.

Effekten af manglende realisering af indsatsprogrammet for tredje planperiode for grøn buxbaumia er uklar som følge af påvirkningerne af tiltag ved urørt skov. Urørt skov vil på kort sigt mindske arealet med nåletræer, som grøn buxbaumia er knyttet til, men kan potentielt på længere sigt øge mængden af dødt ved og dermed bidrage til at skabe flere egnede levesteder for arten.

Hvis ikke indsatsen i programmet om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord realiseres kan en reduktion af udledningen af CO₂, et bidrag til et renere vandmiljø samt udbygning og større robusthed af naturområder, udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed. Til gengæld vil manglende udlæg til urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi betyde, at der ikke ændres på evt. begrænsende adgangsforhold og tilgængelighed. Også evt. manglende udsætning af større, græssende dyr og rydning af nåletræer betyde, at oplevelsen med dyrene og en øget erosion og udvaskning af næringsstoffer, udebliver.

For skovnaturtyperne i området vil en manglende gennemførelse af indsatsprogrammet, som fx urørt skov, betyde at skovstrukturer som antallet af store træer og mængden af dødt ved ikke forbedres, der dermed ikke kommer de truede arter, der er knyttet til disse skovhabitaterne, til gavn. Manglende etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil ikke medføre forbedret betingelser for fx skovbevokset tørvemoser, hængesæk, nedbrudt højmoser.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at landskabsværdien ikke øges, idet naturtyper og søer ikke plejes eller krat og yngre skov ikke ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne og skovnaturtyper. Til gengæld vil manglende realisering af urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi ikke ændre på skovudtrykket med fx mere våde skov, lysninger og dødt ved.

Hvis ikke planens indsats om pleje af de lysåbne arealer, udsætning af græssende dyr ved etablering af urørt skov gennemføres, kan områdets kulturminde gro til.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager generelt til, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Planens indsats om udtagning af lavbundslande kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed til gavn i området for naturtyper på vådbund som rigkær, nedbrudt højmoser og hængesæk.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Dette er tilfældet på områdets lysåbne naturtyper. Pleje og bekæmpelse af invasive arter vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold eller fastholdes i god tilstand.

Planens indsats om hensigtsmæssig hydrologi, som følge af realisering af hydrologiprojekter, eller udtagning af lavbundslande kan bl.a. medvirke til at sikre, at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation for skov- og lysåbne naturtyper, genindfinder sig i området. Dette vil især gavne områdets skovbevokset tørvemoser og nedbrudt højmoser. Planens indsats om at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi kan ligeledes medvirke til at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

Området rummer store arealer med skovnaturtyper heraf væsentlige forekomster af naturtyperne bøg på mor (9110). Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er til gavn for bøg på mor og andre skovnaturtyper men også til gavn for tilknyttede fugle og arter.

En del af Natura 2000-området udlægges til urørt skov. Urørt skov har til hensigt at styrke natur og biodiversitet ved at etablere store sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt får lov til at udvikle sig på naturlige præmisser. Dette medfører, at kommerciel skovdrift ophører med det formål at fremme biodiversitet. Konkret betyder dette at der gennemføres græsning, veteranisering af træer, hensigtsmæssig hydrologi, fjerner ikke-hjemmehørende træarter og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Urørt skov kan potentielt have betydning for naturtilstanden af naturtyper og arter i området. Også planens indsats om udlægning af urørt skov skaber potentielt større variation i skovene med forventeligt flere skovlysninger, mere dødt ved og store, gamle træer. Denne indsats skaber gode rammer for biodiversiteten i området generelt og forventeligt også for grøn buxbaumia, imens tiltag med at mindske arealet med nåltræer kan have en negativ påvirkning i levesteder for grøn buxbaumia.

Med planens indsats for naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres samtidig § 3-beskyttet natur i området samt fredede og rødlistede arter. Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N131 Gurre Sø er beliggende i Fredensborg og Helsingør Kommuner, der har et indbyggertal på samlet ca. 105.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Dette kan være tilfældet ved udtagning af lavbundsjørde.

Planen indeholder desuden en fortsat og mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov og etablering af hensigtsmæssig hydrologi kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Der er i dag offentlig adgang til hovedparten af området. Det kan ikke udelukkes, at mulighederne for at færdes i området og udnytte området rekreativt, fx i forbindelse med større arrangementer og aktiviteter, potentielt kan ændre sig i det område hvor urørt skov etableres.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, cykling og løb, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer. Realisering af natura 2000-planen kan betyde at mængden af dødt ved i områdets skove øges, hvilket vil fremme en vis tilbageholdelse af CO₂. Endvidere vil udtagning af lavbundsjørde eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi kunne fremme tilbageholdelse af CO₂ i mosetørv. Sådanne indsatser vil påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Planens indsats om at reducere omfanget af arealer med rødgran og ikke-hjemmehørende træarter i forbindelse med udlægning af urørt skov, kan potentielt betyde en ændring i udvaskning af næringsstoffer. Ligeledes kan udsætning af større græsserede dyr potentielt medfører slid på å og søbrinker.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-område nr. 131 flere fredede fortidsminder, hvor især Gurre Slot med omgivne arealer udgør et større fredet kulturarvsareal. Herudover er der en del mindre fredninger som hulveje, marksystemer og især mange rund- og langhøje. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

Ved etablering af urørt skov forventes udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer potentielt påvirket med et mindre udbud.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området Gurre Sø ligger i et landskab domineret af Gurre Sø omgivet af en bredzone med rørskov, der er kraftigst ved dens vestside omkring fraløbet af Gurre Å. Stedvist rummer bredzonen også små hængesække, ellesumpe og skovbevokset tørvemose, ligesom en sø mod sydøst i området er helt omgivet af flydende rørskov, hængesæk og skovbevokset tørvemose. Sydvest for Gurre Sø ligger den ret store tørvemose Sømosen, der i dag mest har skovbevoksning, men også rummer enkelte lysåbne hængesække og små åbne tørvegrave.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området. Ligeledes vil planen kunne påvirke oplevelsen af landskabet.

1.4.7 Arter

Natura 2000-område nr. 131 rummer, ud over flere arter på udpegningsgrundlaget for området, flere fredede/sjældne og rødlistede arter af mosser, laver, flagermus og planter. Områdets mange næringsfattige moser og kær rummer arter som bl.a. hvid næbfrø, soldug og arter af vintergrøn, hvor den lysåbne vegetation sikres ved pleje, så områdets særlige plantesamfund forbedres. Det sjældne mos grøn buxbaumia har en stor bestand i området. Også bilag IV arterne stor kærguldsmed, stor vandsalamander og spidssnuet frø vil have gavn af pleje. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets store arealer med § 3-beskyttet natur som søer og moser. Natura 2000-området rummer også næringsfattige skovtyper med bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter som bl.a. skov-kohvede.

Sømosen er kendt for en artsrig flora af mosser med sjældne arter, der dog ikke i sig selv indgår i udpegningsgrundlaget. I området er der fundet stor kærguldsmed, der er på habitatdirektivets bilag II og findes på udpegningsgrundlaget for flere nærliggende Natura 2000-områder, men ikke på dette områdes udpegningsgrundlag.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke de omtalte arter i området eller arter som lever i tilstødende områder på forskellig vis, da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter. Bl.a. vil en hensigtsmæssig pleje af lysåbne naturtyper og en naturtypebevarende drift for skov og udlæg til urørt skov gavne arter tilknyttet lysåbne eller skovtyper som vintergrøn, koralrod, skovmår m.fl. Også planens indsats om hensigtsmæssig hydrologi ved udlæg til urørt skov vil forbedrede forhold for våde naturtyper, og dermed forbedre forhold for arter tilknyttet sådanne naturtyper som stor kærguldsmed.

Arter af mosser og laver tilknyttet skov påvirkes potentielt ved at skabe lysninger og etablering af hensigtsmæssig hydrologi.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

I området findes en et fredet fortidsminde og kulturarvsareal omkring Gurre Slotsruin. Herudover findes en fredning omkring Gurre å med det formål at bevare området med dens udsigt og sikre det imod uønsket byggeri. Indsatserne i Natura 2000-planen forventes ikke at påvirke disse arealer eller adgangen til dem.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, plejetiltag og skabelse af lysninger, der kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af arter positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Tilgroning:

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Hovedparten af forekomsterne for de lysåbne naturtyper, hængesæk, nedbrudt højmosse og rigkær, er uden pleje og trods det truet af tilgroning af vedplanter og høje græsser. Med etablering af urørt skov kan der potentielt i nogle områder opstå en øget tilgroning af lysåbne naturtyper.

Afvanding:

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Der er stedvist for flere af de lysåbne naturtyper og for de våde skovbundstyper problemer med afvanding i området. Afvandingen påvirker især nedbrudt højmosse. Afvanding kan forstærke tilgroning af høje græs/urter og vedplanter.

Skovhabitatnatur og -arter:

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til

EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

I dette Natura 2000-område er der på en betydelig del af arealet af skovnaturtyperne konstateret under 1 stykke stående dødt ved pr. ha og for bøg på mor ligeledes for liggende dødt ved. For store træer er der også en betydelig del af arealet af stilkege-krat, elle- og askeskov samt skovbevokset tørvemose konstateret færre end 1 stort træ pr. ha.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil sikre utilsigtet tilgroning med f.eks. vedplanter, som vil bidrage til at opretholde og forbedre tilstanden. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje i form af naturlig henfald af træer, skovgræsning og naturvenlig skovdrift. For områdets arter vil planens indsatser medvirke til at sikre egnede levesteder, ligesom de vil bidrage til at skabe størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved bl.a. at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. En potentiel tilgroning i disse områder imødekommes med udsætning af græssende dyr.

Planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Også udtagning af lavbundsjord kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. En sådan udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. arter tilknyttet våde naturtyper.

Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov fra 2016-2021 og nuværende tiltag, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur i skovene.

Planen har også haft indsatser som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som skovbevokset tørvemose. En mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for søer i området, da udvaskning og erosion forventeligt mindskes.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets arter, der benytter området som yngle- og levested.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder

generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevarer. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen nr. 131 Gurre Sø medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevarer og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>Planen medvirker til at opnå sammenhæng i områdets natur ved at sikre større arealer med lysåbne naturtyper og bidrager til en større robusthed for naturtyperne og de arter knyttet hertil.</p> <p>Planen vil med pleje medvirke til at hindre, at tilstanden af områdets lysåbne naturtyper forringes på grund af tilgroning med høje urter og vedplanter. Bekæmpelse af invasive arter vurderes at kunne bidrage til at sikre, at naturtyper bevarer en naturlig artssammensætning og rummer levesteder for hjemmehørende arter. Indsatsen vil også forhindre at invasive arter breder sig i området.</p> <p>Fortsat pleje, udtagning af lavbundslande og genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi</p>

		<p>vil modvirke tilgroning af lysåbne naturtyper som f.eks. hængesæk, højmose og dermed sikre områdets natur. Dette vil også betyde, at søer i god naturtilstand kan fastholdes i denne tilstand. Etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil også genoprette betingelserne for fx skovbevokset tørvemose, hængesæk, nedbrudt højmose m.fl. med naturtype-karakteristiske arter og dermed skabe en naturtilstand til gavn for arter tilknyttet hertil. Dette kan mindske behov for vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien.</p> <p>Genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi eller udtagning af lavbundslande kan potentielt også have negative påvirkninger på habitatnaturtyper alt afhængigt af naturtyperne, projektets og områdets beskaffenhed, ved at jordbunden blive vådere. Dette kan i visse tilfælde resultere i, at nogle naturtyper går tilbage, mens andre går frem.</p> <p>Indsatserne vil også skabe betingelser for karakteristiske, rødlistede og fredede arter tilknyttet lysåbne naturtyper, der forbedrede levesteder for bilag IV arterne spidssnudet frø, stor vandsalamander og stor kærguldsmed.</p> <p>Planens indsats og tidligere indsats fra 2016-2021 med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje vil også gavne skovtilknyttede fugle og arter pga. bedre og mere varierede skovstrukturer.</p> <p>Planens fortsatte indsats og udvidelse af udlægning af urørt skov med mere hensigtsmæssig hydrologi, flere skovlysninger, mere dødt ved og mere skovgræsning vil generelt forbedre naturtyper og skabe levesteder for grøn buxbaumia, pga. mere indhold i skoven af dødt ved. Dog kan reduktion af arealet med rødgran have en utilsigtet negativ indflydelse på levesteder for grøn buxbaumia, der netop findes i gamle rødgran/ædelgran plantager eller i tilknytning hertil.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p>

			<p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Visse indsatser i Natura 2000-planen, fx potentielle hydrologiprojekter, udlægning til lavbundslande og urørt skov, kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.</p> <p>Der er offentlig adgang og eksisterende stisystemer til store dele af området. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang. Dog kan opsætning af hegn i forbindelse med etablering af urørt skov, have betydning for de besøgendes færdsel i området. Da der sættes ind med tiltag der skal sikre fortsat adgang til området i bil og til fods, vurderes påvirkningen ikke at være væsentlig.</p>
Menneskers sundhed		X	<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt, men det vil kunne betyde at f. eks. områder udlagt til urørt skov med tiden vil blive "vildere" og potentielt mere utilgængelige. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.</p>
Jordbund		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed" og "Vand".</p>

Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opnå vandområdeplanernes mål.</p> <p>Genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi, udtagning af lavbundslande og etablering af urørt skov vil bidrage til mere frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden, som er vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik.</p> <p>Ved etablering af urørt skov kan indsatser potentielt påvirke sønaturtyper og søer, når græssende, store dyr evt. gør brug af vandløb og søer til badning. Helårsgræsning kan medvirke til at holde søbredder lysåbne til gavn for fx vandfugle. Planens mulige indsats om udlæg af urørt skov kan betyde reduktion af arealet med ikke-hjemmehørende træarter samt udsætning af græssende dyr, hvilket lokalt kan betyde mere optrådte å og søbredder samt øget erosion og udvaskning af næringsstoffer.</p>
Luft		X	<p>Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.</p>
Klimatiske faktorer	X		<p>Indsatser i Natura 2000-planen kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere drænede jorde igen vandmættes med deraf mindre udledning af CO₂ i forbindelse med hydrologi projekter og udtagning af lavbundslande. En øget mængde dødt ved, som konsekvens af etablering af urørt skov, kan fremme en vis tilbageholdelse af CO₂.</p>
Materielle goder		X	<p>Det vurderes, at indsatser i Natura 2000-planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen.</p> <p>Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen", "Menneskets sundhed", "Vand" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".</p>

			Da kommerciel skovdrift ophører hvis dele af området udlægges til urørt skov og formålet bliver at fremme biodiversitet, vil udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer også falde med tiden.
Landskab	X		<p>Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper.</p> <p>Planens indsats om udlægning af urørt skov vil potentielt føre til ændringer i skovstrukturen i skovene med flere lysninger, dødt ved og store træer, som vil opfattes anderledes og give landskabet et andet udtryk i dele af området. F.eks. vil flere lysåbne moser, skovmoser og skovlysninger ændre på opfattelsen af skov og landskab. Der vil også blive fjernet ikke-hjemmehørende arter, for at give plads til hjemmehørende arter. Skovene vil fortsat bevares som skov, hvorved landskabet overordnet ikke vil ændres, men lokalt vil det ændre udseende ved bl.a. mindre indhold af nåleskov.</p> <p>Udlægning til urørt skov med fx ændringer i hydrologien, forventes at medføre en øget variation i landskabet med mere våde skovtyper. Ovennævnte kan også ske som følge af ændret pleje, etablering af pleje, eller ved udtagning af lavbundslande, som i perioder vil stå under vand.</p>
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv	X		<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.</p> <p>Natura 2000-planens indsatser om pleje kan potentielt påvirke gravhøje, diger, marksystemer og anden arkæologisk arv i form af dyrs tramp og slidtage, ligesom pleje kan medvirke til at friholde fortidsminder fra tilgroning. Området på og omkring Gurre Slot plejes i dag og planens indsatser forventes ikke at påvirke eller ændre på dette. Hensigtsmæssig hydrologi kan potentielt, alt efter projekternes beliggenhed og størrelse, påvirke områdets kulturanlæg, hvis området omkring dem bliver vådere.</p>
Arter	X		Natura 2000-planens indsatser som pleje af områdets naturtyper, udtagning af lavbundsarealer, hensigtsmæssig hydrologi og

			<p>urørt skov vil påvirke naturtyper på udpegningsgrundlaget og dermed levesteder for truede, sjældne og rødlistede arter i området eller i tilstødende områder positivt.</p> <p>Indsatserne medvirker derfor til at opretholde betingelserne for arter tilknyttet områdets naturtyper som hvid næbfrø og soldug samt bilag IV arterne spidssnuet frø, stor kærguldsmed og stor vandsalamander.</p> <p>Generelt vil indsatser i forbindelse med udlæg af urørt skov som veteranisering af træer, forøgelse af dødt ved og skabelse af lysninger samt skovnaturtypebevarende drift for skov skabe bedre forhold for mange skovtilknyttede arter af især svampe og insekter.</p>
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at ville være i modstrid med bestemmelserne i områdets fredning, da Natura 2000-planens indsatser vedrører tiltag, som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand.</p> <p>Der er ingen bekendtgørelsesfredninger eller vildtreservater i området.</p>
Kumulative effekter	X		<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper og habitater på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.</p>

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen indeholder indsatser om etablering af urørt skov. Etablering af urørt skov, udtagning af lavbundslande og hensigtsmæssig hydrologi i området vil potentielt kunne påvirke våde naturtyper (både lysåbne og skovtyper) eller naturtyper på tidligere drænede jorde, som bliver vådere. Det kan i nogle tilfælde betyde at bevoksninger vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådant en påvirkning fx kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Etablering af skovlysninger kan potentielt påvirke en skovnaturtype. Ved det konkrete projekt kan skovlysning placeres i en naturtype hvor påvirkning er mindst mulig eller vurderes at kunne bidrage positivt til en given skovnaturtypes struktur.

Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. Der vil også ved etablering af urørt skov blive taget hensyn til fortidsminder som kan være tiltag som opsætning af hegn, ændring af stier, samt etablering af nye stier, for at sikre rette pleje og formidling, ligesom hensigtsmæssig hydrologi etableres, hvor det ikke har en væsentlig påvirkning på fortidsminder.

Udsætning af større græssere eller helårsgræsning som et led i etablering af urørt skov, kan have en påvirkning af søbredder fra badning af store, græssende dyr i for stort omfang. Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt også kunne påvirke følsomme forekomster i området af fx rigkær, kildevæld og højmoser. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

Ved urørt skov kan planens indsats om at reducere omfanget af arealer med rødgran og ikke-hjemmehørende træarter potentielt betyde en ændring i udvaskning af næringsstoffer til vandløb og søer, men dette vil være en engangsindsats, og påvirkningen kan afhjælpes ved at kun rydde arealer, der ikke er følsomme ift. udvaskning til vandmiljøet.

Etablering af urørt skov vurderes at kunne påvirke levesteder for grøn buxbaumia ved reduktion af arealer med nåleskov. Reduktion af arealet med nåleskov kan justeres så det gøres over længere tid og for grøn buxbaumia i områder, hvor arten ikke kendes fra. Det er usikkert, men kan ikke udelukkes, at en evt. forøget mængde dødt ved på længere sigt potentielt kan skabe nye levesteder.

Da området i forvejen rummer adgangsbegrænsende og styrende tiltag pga. allerede udlagte arealer til urørt skov, forventes det at yderligere påvirkning af passage for fauna og mennesker ud og ind af området ikke vil opleves anderledes. Påvirkningen imødekommes på samme måde ved at der laves faunapassager, huller i hegnet og låger til både biler og mennesker, som skal sikre, at fauna, på nær græssere i nationalparken, vil kunne bevæge sig ud og ind af området. Adgangen for mennesker og biler sikres og fortsat vil være mulig. Der vil generelt ved etablering af urørt skov blive taget hensyn til bl.a. friluftsliv og fortidsminder som kan være tiltag som opsætning af hegn, ændring af, samt etablering af stier, rekreative anlæg og infrastruktur.

Planlægning og styring via stisystemer kan ud over at styre besøgenes adfærd også bidrage til, at der kan være stilleområder for store planteædere.

Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan

indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N131 Gurre Sø planlægges gennemført en særlig indsats for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Desuden planlægges udlæg af urørt skov og sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje for at øge skovnaturtypernes strukturer og forbedre de hydrologiske forhold.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Skovbevoksede tørvemoser (91D0), der er et resultat af en kolonisering af en tidligere ubevokset mosetype som følge af menneskelig påvirkning, nedprioriteres i planen til fordel for hængesæk (7140) og nedbrudt højmoser (7120) så længe, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau. Gamle bevoksninger af 91D0 bevares.

I forbindelse med etablering af urørt skov kan etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi betyde, at det ikke med sikkerhed kan forudsiges hvilken naturtype, der udvikles over tid andet end en naturtype på våd bund. Andre tiltag som etablering af nye lysåbne arealer i skov, kan skabe levesteder for bl.a. insekter og fugle knyttet hertil. Veteranisering af træer kan også på kort sigt betyde ændring i naturtilstanden for nogle skovnaturtyper, men i planen prioriteres dette på sigt, da det vil være gavn for arter som fx grøn buxbaumia samt hulrugende fugle og store insekter tilknyttet gamle træer og dødt ved.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Gurre Sø (nr. 131). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk